

СУЧАСНИЙ ФІНТЕХ ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БАНКІВ У СФЕРІ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ

Ілля Журавель

Національний авіаційний університет, Київ

Науковий керівник – Тетяна Гаврилко, к. е. н., доц.

Ключові слова: фінансові технології, «соціальний банкінг», цифрові валюти, необанки, віддалена ідентифікація.

Вступ

Одним з актуальних питань і перспективним напрямком розвитку споживчого кредитування в Україні на сьогодні є розвиток сучасних фінансових технологій та цифрова трансформація банків у цій сфері з огляду на загальні світові тенденції діджіталізації.

Матеріали та методи

Завдяки прогресу цифрових технологій фінансові послуги в усьому світі трансформуються та стають більш клієнтоорієнтованими. А як технології впливають на ситуацію в Україні? Яке відношення до цифрової трансформації фінпослуг має Україна? Для відповіді на це нами проведене теоретичне узагальнення літературних джерел.

Результати

Соціальні мережі поступово стали конкурентною складовою процесу придбання продуктів і послуг на ринку кредитування. У світі вплив технологій на фінансові послуги найбільше відчувається в роздрібних платежах. Небанківські фінансові установи (НБФУ) поліпшили покриття транзакційними рахунками і пропонують мікропозики та споживче кредитування. Завдяки конкуренції, яка підтримується сучасними підходами до регулювання та програмами регуляторних «пісочниць» (Sandbox – платформа, найпопулярніший формат взаємодії фінансових регуляторів із фінтех-компаніями [2]), знизилась вартість та зросла швидкість фінансових переказів. Нові посередники агрегують попит малого бізнесу та фізичних осіб на транскордонні платежі й обмін валют і пропонують привабливі тарифи. Міжнародні карткові платіжні системи розвивають сервіси b2b-платежів (business-to-business – постачання товарів та послуг для забезпечення бізнесів, а саме нові платіжні продукти для них) та інвестували кошти в національні платіжні системи. З'являються нові споживчі інтерфейси: маркетплейси (онлайн-платформи) приватних позик – p2p-кредитування («peer-to-peer» - «від користувача до користувача» тобто рівноправне або міжперсональне кредитування – є альтернативою фінансовим компаніям і інвесторам [3]) не лише з'єднують інвесторів і позичальників, а й співпрацюють з великими постачальниками ліквідності, для

яких ці платформи є новим інструментом видавання кредитів [1]. «Соціальний банкінг» визначається як поєднання трендів: екопрактика, соціальне підприємництво, персональне кредитування і фінансове планування за допомогою соціальних мереж і банківських продуктів і послуг [20]. Його платформи досить агресивно занурилися у сферу банківських і інвестиційних послуг, у кредитний та платіжний сектори. Успішно запровадили сервісні платформи персонального кредитування США і країни Західної Європи. Цифрові валюти центробанків оцінюються як новий інструмент монетарної політики. Приватні криптовалюти – відносно новий тип фінансового активу та систем обміну вартістю. Технологія «блокчейн» закріпилася в системах обміну вартістю, які функціонують без центрального вузла [2]. З'явилися банки, які працюють лише через мобільні застосунки – необанки (Monobank, поява у 2017 р.), а надавачі послуг інтернет-платежів розширили можливості і пропонують споживче кредитування. Це альтернатива кореспондентському банкінгу (отриманні ліквідності на вимогу через ліквідні цифрові активи замість передплачених рахунків) [4]. Натомість, Україні досі потрібна система роздрібних платежів, доступна в застосунку для смартфона, яка була б не дорогою для користувачів, зокрема невеликих торговців. Так само недостатньо розвинені в Україні й альтернативні канали транскордонних платежів.

Розвиток інформаційних технологій та впровадження електронних сервісів потребує переведення сучасних фінансових процесів в електронну площину. Найважливіший аспект надання якісних послуг необанками, фінтех-сервісами та державними органами є віддалена ідентифікація. Крок Уряду (а саме – Мінцифри) якісні цифрові послуги на базі додатку «Дія» та універсальної платформи віддаленої ідентифікації ICEI (id.gov.ua) і багатьох інших сервісів[54] Фінтехкомпанії співпрацюють з крупними мобільними операторами Kyivstar і Vodafone для ідентифікації контрактних абонентів за номером телефона й перевірки кредитоспроможності всіх позичальників (MobileID; в Україні абоненти переважно використовують rreaid-пакети – не так багато клієнтів ідентифікуються в мобільного оператора). Ухвала закону про паспортну ідентифікацію фізичних осіб під час придбання сім-карт значно знизить ризики. Оператори створили сервіс BigData, що дає змогу перевірити кредитоспроможність та створити профіль ризику клієнта.

НБУ як регулятор підтримує рух економіки України до безготівкових розрахунків і сприяє розвитку платіжної інфраструктури. Комерційним банкам доцільно впроваджувати західний досвід соціального банкінгу, але лише за умови розробки чіткої стратегії, основою якої є соціальне забезпечення як альтернатива традиційній комерційній віддачі. З метою оптимізації процесінгу транзакцій і управління ризиками Україні слід розвивати можливості співробітництва комерційних банків із фінансовими соціальними мережами. Також

доцільними є інвестиції у поведінковий аналіз і прогнозує програмне забезпечення як інструменти моделювання змін у споживчій поведінці існуючих і потенційних клієнтів [4].

Висновки

В Україні прогрес у сфері фінтех є незначним. Повільніші за світові темпи розвитку фінтеху в Україні пояснюються чинниками, які перешкоджають розвитку всіх секторів української економіки: нестача інвестицій та капіталу; застаріла нормативно-правова база та зволікання в її модернізації; опір інноваціям; низький рівень доходів та недовіра до фінансових установ [2]. Коронакриза також негативно відбилася на цих процесах. Окрім зазначеного вище, слід звернутися до реалій сьогодення. Події, що відбуваються у нашій країні з 24.02.2022 року, а саме війна з росією з її катастрофічними руйнівними наслідками, військовий стан, термін якого ймовірно буде продовжений ще, невизначеність, внесуть і вже вносять свої деструктивні корективи у всі сфери економіки і банківський бізнес зокрема.

Список використаних джерел

1. . Інтерв'ю від 09.02.2021 р. заступника Голови НБУ О. Шабана електронній газеті «Економічна правда». URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2021/02/9/670831/>
2. Про проект «Український фінтех та цифрова трансформація банків». URL: <https://ain.ua/special/usaaid-start-ukr/>.
3. Рівноправне кредитування. URL: [https://buduysvoe.com/publications/rivnopravne-kredytuvannya#:~:text](https://buduysvoe.com/publications/rivnopravne-kredytuvannya#:~:text=)
4. Харабара В. М. Проблеми розвитку споживчого кредитування України / В. М. Хабара//*Економічна наука*. – Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 5. – С. 41-45.